

ESTUDI SOBRE LA DIGLÒSSIA ENTRE ELS GRUPS PROFESSIONALS A BARCELONA

Teresa TURELL

I. INTRODUCCIÓ

En el moment d'iniciar l'estudi que ens proposàvem, hi havia prou evidència per a considerar que el procés lingüístic que estaven experimentant els metges i advocats a la ciutat de Barcelona era un procés diglossificador. Això vol dir que hi ha una diversificació de funcions en l'ús de les dues llengües emprades pels grups professionals que estudiem, és a dir, el català i el castellà.

Segons la nostra hipòtesi preliminar, el català és emprat a casa, a la família, a l'església i a la literatura. El castellà, per altra part, és emprat a l'escola, a la premsa, a l'administració. Al mateix temps, el català s'associa a les situacions íntimes i informals, mentre que el castellà ho és a situacions formals i de grup.

D'altres vegades, l'atenció d'estudi s'havia centrat en la llengua més usualment parlada a Barcelona, com és el cas de l'enquesta sociolingüística: *La llengua dels barcelonins* (A. M. BADIA I MARGARIT, 1965), però res no s'ha dit a propòsit de qui empra aquesta llengua en relació a *on, quan, parlant de què i amb qui*. Això és relacionat amb la noció de *multilingual settings* (FISHMAN, a *Sociolinguistics*, ed. Pride and Holmes, 1972, pàg. 15) introduïda per Fishman quan afirma, a grans trets, que la tria lingüística dins les comunitats de més d'una llengua depèn dels *interlocutors*, dels *llocs (settings)* i dels *temes* (tòpics) involucrats en la situació del moment. També es relaciona amb la noció de *domain* (FISHMAN, *ibid.*, pàg. 19) que és una co-ocurrència socioecològica i que serveix per a entendre que aquesta tria, el(s) interlocutor(s), el lloc i el tema, són lligats a normes socioculturals.

Fishman (*ibid.*, pàg. 18) distingeix *domains* (dominis-camps) de nivell socioinstitucional com, per exemple, la família, l'escola, el carrer, l'església, la literatura, la premsa, l'administració, i de nivell sociopsicològic com els *domains* íntims, informals, formals i de grup.

Partint d'aquestes nocions, la nostra recerca començà l'estiu de 1974 amb la tria de la mostra, del mètode de treball i de les tècniques més

apropiades. L'estudi fou realitzat per obtenir el grau de *Master of Arts* en Lingüística i Ensenyament de l'anglès a la Universitat de Leeds (Anglaterra), i acabat l'estiu de 1975.

Per a l'elaboració de l'esquema de treball i tria de la mostra vàrem tenir el consell del doctor Badia i Margarit, i per a l'obtenció de dades vàrem comptar amb la col·laboració d'un grup d'entrevistadors que van realitzar les enquestes quan érem a Leeds. A tots ells els agraïm la seva col·laboració.

II. LA MOSTRA

La nostra primera intenció, quan es va decidir de fer un estudi sobre la diglòssia, era de triar una mostra entre tota la població barcelonina, però això hauria suposat un treball d'unes dimensions i complexitat impossibles de resoldre amb el personal humà i els mitjans de què disposàvem. Es va decidir, doncs, de tractar aquesta diglòssia, que es pretén de demostrar, entre els grups professionals, i dins aquests, els metges i els advocats, perquè no podíem tampoc abraçar-los tots.

Així, doncs, la mostra es compon de 85 individus: 55 metges i 30 advocats. Això representa un 1 % del nombre total de metges (5.769) i d'advocats (3.085) a Barcelona. La llista es va obtenir dels anuaris dels respectius col·legis professionals. Aquesta llista fou al capdavant substancialment desviada, ja que tan sols en van ésser entrevistats 4 participants. Aleshores es decidí de fer una tria aleatòria a l'atzar, fent una distribució de l'àrea metropolitana de Barcelona. Es van repartir els metges i advocats a cada districte fins que fossin perfectament distribuïts. Quan rebutjaven l'entrevista o no es trobaven a casa, com havia passat amb els primers de la llista, es van agafar metges i advocats del mateix carrer.

Aquí hem de dir que aquest estudi no pretén ésser representatiu de quina és la situació lingüística actual entre aquests dos grups professionals. Per a això la mostra hauria d'ésser molt més àmplia amb un mínim de 350 individus. En canvi, creiem que és indicatiu d'un fenomen gairebé general a tot arreu dels Països Catalans degut a uns fets per tots coneguts però impossibles d'esmentar aquí (vegeu, entre altres, *Catalunya sota el règim franquista*, Edicions Catalanes de París, 1973, vol. 1).

III. MÈTODE DE TREBALL I TÈCNiques

Tenint en compte la situació lingüística catalana i la finalitat del nostre estudi, vàrem concloure que el millor esquema de treball era el seguit per en Gumperz i Bloom (Gumperz i Hymes, 1972, pp. 402-435), quan van analitzar la situació lingüística a Noruega:

INTERLOCUTOR	LLOC	TÒPIC
Dona (fills)	Casa	Personal
Amics	Bar	General
Client (pacient)	Despatx	Professional

Es prou clar, en utilitzar el terme entrevista, que la tècnica emprada per a obtenir dades i material és la de l'enquesta realitzada a través d'una entrevista personal. Aquesta enquesta consta de dues parts essencials. Una primera que fa referència a l'estat dels participants, i una segona que tracta la qüestió de la diversificació de funcions en l'ús del català i del castellà, seguint l'esquema esmentat. Aquest mètode d'entrevista personal es preferí al de la tramesa per correu després de l'èxit aconseguit per Bàdia i Margarit en el seu estudi, *La llengua del barcelonins*, 1969.

L'enquesta es va produir en català i en castellà, ja que es desconeixia si l'individu es trobava en una situació de bilingüisme o de diglòssia. Primer es va escriure una carta de presentació i introducció del problema i de la seva finalitat, i es va enviar en català i en castellà a la població triada.

IV. L'ESTUDI

Recordem que la mostra es compon de 55 metges (64'71 %) i 30 advocats (25'29 %). Conservem els grups separats mentre dura la descripció de l'estudi perquè presenten diferències notables de comportament.

1. Els participants i llur estat

1.1. Edat

TAULA 1

Edat	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	nbre.	%	nbre.	%	nbre	%
25-30	18	33	7	23'33	25	29
30-39	15	27	10	33'33	25	29
40-50	9	16	7	23'33	16	19
Més de 50	11	20	4	13'33	15	18
No contestades	2	4	2	7	4	5
<i>Total</i>	<i>55</i>	<i>100</i>	<i>30</i>	<i>100</i>	<i>85</i>	<i>100</i>

Els percentatges més alts són el de metges entre 25 i 30 anys i el d'advocats entre 30 i 39. Això és molt important pel que fa a la diglòssia. El nombre de participants que poden trobar-se en una situació de diglòssia és molt elevat, ja que per a tots els participants entre 25 i 30 la llengua utilitzada com a mitjà d'ensenyament fou el castellà. De fet, tots aquells de menys de 50 anys han tingut el castellà com a llengua d'escola

a causa de la prohibició del català després de la guerra civil. El percentatge de metges amb més de 50 anys que varen tenir el català com a mitjà d'ensenyament és més elevat que entre els informants joves; i també utilitzaren més català, o menys castellà, que els advocats, com veurem més endavant. És significatiu, d'altra banda, el fet que el percentatge d'advocats amb el català com a mitjà d'ensenyament va ésser més elevat que el dels metges: 10 % dels advocats i 4 % dels metges (taula 2). Això ens fa concloure que l'edat, considerada al mateix temps que la llengua d'ensenyament, no és un factor decisiu en el moment de fer la tria de llengua.

LLENGUA EMPRADA A L'ESCOLA

TAULA 2

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	2	4	3	10	5	6
Castellà	53	96	26	87	79	93
Ambdues	—	—	1	3	1	1
<i>Total</i>	55	100	30	100	85	100

1.2. Lloc de naixement i llengua materna

Un 78 % (43) dels metges són nats a Catalunya, però només un 61 % tenen el català com a llengua materna. D'altra banda, un 83 % d'advocats són nats a Catalunya i només un 60 % tenen el català com a llengua materna.

LLOC DE NAIXEMENT

TAULA 3

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Catalunya	43	78	25	83	68	80
Altres	12	22	—	—	12	14
No contestades	—	—	5	17	5	6
<i>Total</i>	55	100	30	100	85	100

LLENGUA MATERNA

TAULA 4

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	34	61	18	60	52	61
Castellà	18	33	7	23	25	30
Ambdues	1	2	—	—	1	1
No contestades	2	4	5	17	7	8
<i>Total</i>	55	100	30	100	85	100

D'aquests 43 metges nats a Catalunya, un 18'60 % emprà el castellà com a llengua habitual. En el cas dels advocats, solament un 24 % dels 25 esmentats ho féu. Això implica que la balança es decantava en favor

del castellà. El més important és esbrinar com aquestes xifres varen ésser obtingudes i per què un nombre tan important de parlants nats a Catalunya no conservaren el català com a llengua habitual. La raó d'aquest comportament, en el cas d'aquests 14 advocats (24 %) es troba en el fet que el pare o la mare (i fins i tot ambdós) dels participants no són originàriament de Catalunya. Això i el fet que el castellà fou llur mitjà d'ensenyament, els va fer adoptar aquesta llengua com a usual.

Les xifres que fan referència al lloc de naixement dels pares dels entrevistats i llur llengua més usual coincideixen clarament, com es pot veure a les taules 5 i 6:

LLOC DE NAIXEMENT DELS PARES

TAULA 5

	METGES				ADVOCATS				TOTAL			
	nbre.	%	nbre.	%	nbre.	%	nbre.	%	nbre.	%	nbre.	%
Catalunya	33	60	34	61	26	87	24	80	59	69	58	68
Altres	22	40	21	39	4	13	6	20	26	31	27	32
<i>Total</i>	<i>55</i>	<i>100</i>	<i>55</i>	<i>100</i>	<i>30</i>	<i>100</i>	<i>30</i>	<i>100</i>	<i>85</i>	<i>100</i>	<i>85</i>	<i>100</i>

LLENGUA HABITUAL

TAULA 6

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	nbre.	%	nbre.	%	nbre.	%
Català	30	54'54	21	70	51	60
Castellà	19	34'54	8	27	27	32
Ambdues	—	—	1	3	1	1
No contestades	6	10'90	—	—	6	7
<i>Total</i>	<i>55</i>	<i>99'99</i>	<i>30</i>	<i>100</i>	<i>85</i>	<i>100</i>

Resumint: Tant en el cas dels participants com en el dels pares d'aquests, hi ha una diferència important entre el lloc de naixement i la llengua més usual, que és favorable al castellà, ja que un percentatge força alt abandona el català malgrat haver nascut a Catalunya.

2. La llengua i la família

Les taules 7, 8 i 9 ens ofereixen les xifres corresponents a l'estat dels participants, el lloc de naixement de la dona (o marit) i llur llengua més usual.

2.1. Estat civil

ESTAT CIVIL

TAULA 7

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	nbre.	%	nbre.	%	nbre.	%
Casats	40	72'5	23	76'5	63	74'2
Fadrins	15	27'5	7	23'5	22	25'8
<i>Total</i>	<i>55</i>	<i>100'0</i>	<i>30</i>	<i>100'0</i>	<i>85</i>	<i>100'0</i>

Un 72'5 % dels metges són casats, i un 27'5 %, fadrins. Per altra part, un 76'5 % dels advocats són casats, i un 23'5 %, fadrins.

2.2. Lloc de naixement de la dona (o marit) i llengua habitual

LLOC DE NAIXEMENT DE LA DONA (O MARIT)

TAULA 8

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Catalunya	28	51	24	80	52	61
Altres	15	27	2	7	17	20
Sense	12	22	4	13	16	19
<i>Total</i>	<i>55</i>	<i>100</i>	<i>30</i>	<i>100</i>	<i>85</i>	<i>100</i>

Del nombre total de metges, un 51 % de les dones (marits) o promeses són nascudes a Catalunya i un 58 % empren el català usualment. Això vol dir que la situació és favorable al català. La situació dels advocats, però, és inversa. Mentre un 80 % de les dones (marits) o promeses dels advocats són nascudes a Catalunya, només un 53'33 % d'aquestes empra el català habitualment. Aquesta diferència entre els metges, advocats i llurs interlocutors respectius serà evident tot al llarg de l'enquesta.

La taula 8 presenta el percentatge de mullers (o marits) nascudes a Catalunya. Aquest percentatge, però, prové de les xifres totals i no del percentatge de participants casats. De fet, del 72'5 % de metges i del 76'5 % d'advocats casats, un 70 % i un 91'3 % de mullers (o marits) respectivament, varen néixer a Catalunya.

LLENGUA HABITUAL

TAULA 9

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	32	58	16	53'33	48	56
Castellà	9	16	9	30	18	21
Sense	12	22	4	13'33	16	19
Alemany	2	4	—	—	2	3
No contestades	—	—	1	3'33	1	1
<i>Total</i>	<i>55</i>	<i>100</i>	<i>30</i>	<i>100</i>	<i>85</i>	<i>100</i>

La Taula 9 també presenta xifres del nombre total de participants. Si es realitzés la mateixa operació es veuria que el percentatge de mullers (o marits) amb el català com a llengua més usual coincideix bastant amb les xifres de més amunt. De fet, les xifres són més elevades en aquest darrer cas. Això és degut al fet que moltes mullers (o marits) adoptaren el català com a llengua habitual perquè els participants la utilitzaren. Al mateix temps, això va afectar la llengua en què s'adrecen als fills, com veurem més endavant.

Els resultats d'aquestes tres qüestions, doncs, tendeixen a corroborar la nostra hipòtesi preliminar, segons la qual el català és emprat dins l'àmbit familiar. El fet que un 70 % d'interlocutors, en el cas dels metges,

i un 91'30 %, en el cas del advocat, nats a Catalunya; adoptin el català com a llengua habitual ratifica molt més aquesta hipòtesi.

2.3. Fills

PARTICIPANTS AMB FILLS(ES)

TAULA 10

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Un	4	7'2	3	10	7	8'2
Dos	10	18'18	5	17	15	17'64
Tres	6	11	2	7	8	9'4
Més de tres	12	21'81	7	23	19	23'35
Cap	23	41'81	13	43	36	42'35
<i>Total</i>	55	100	30	100	85	100

La taula 10 presenta el nombre de participants amb fills.

El nombre total de metges amb fills és de 32, és a dir, un 58'09 %. D'aquests, 17 (53'12 %) empen el català per a parlar amb els fills. Una part de la resta, és a dir, 12 (37'5 %) hi parla en castellà. D'aquests 12, 7 ho fan malgrat haver nascut a Catalunya i 5 perquè van néixer fora de Catalunya. Del nombre total d'advocats amb fills, és a dir, 17 (56'65 %), 9 parlen català amb els fills. Els altres, en castellà. Això no és justificat perquè tots ells són nats a Catalunya. Sols hi trobem justificació en el cas de dos advocats que ho fan a causa de l'origen forani dels pares o de la muller.

Pel que fa a la llengua emprada per a adreçar-se als infants i renyar-los, les dades coincideixen força, com es pot veure a les taules 11 i 12:

LLENGUA EMPRADA PER ADREÇAR-SE ALS INFANTS

TAULA 11

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	18	33	10	33	28	33
Castellà	12	22	8	27	20	24
Sense infants	21	38	12	40	33	39
Alemanys	1	2	—	—	1	1
Ambdues	2	3	—	—	2	2
No contestades	1	2	—	—	1	1
<i>Total</i>	55	100	30	100	85	100

LLENGUA EMPRADA PER A RENYAR-LOS

TAULA 12

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	21	38	11	37	32	38
Castellà	10	18	7	23	17	20
Sense infants	22	40	12	40	34	40
Ambdues	1	2	—	—	1	1
Alemanys	1	2	—	—	1	1
<i>Total</i>	55	100	30	100	85	100

Un 33 % de metges s'adreça als fills en català i un 38 % els renya també en aquesta llengua. Un 21'81 % ho fa en castellà en un cas, i un 18 % en l'altre. La resta no contesta perquè no té fills. En el cas dels advocats, un 33 % emprà el català per a adreçar-s'hi i un 37 % per renyar-los. Un 27 % ho fa en castellà en un cas, i un 23 % en l'altre. Sorpren el fet que els percentatges que fan referència a l'ús del català no són gaire alts, si tenim en compte que un 78 % dels metges i un 83 % dels advocats són nats a Catalunya, i fins i tot, un 61 % i un 60 %, respectivament, tenen el català com a llengua materna. Així, doncs, la preferència del castellà en lloc del català és força evident.

Per altra part, l'ús del català està més extès, però l'ús del castellà també és prou alt i seria interessant d'analitzar les raons per les quals aquesta darrera llengua és utilitzada en lloc del català. En el cas de la llengua emprada per a renyar-los, hi ha més casos de participants que ho fan en català, però que no s'hi adrecen normalment. Això és degut al fet que quan se'ls renya la llengua més espontània és el català perquè és llur llengua materna. Entre els metges, per exemple, dels 12 participants (un 37'5 % dels 32 amb fills) que empraren el castellà per parlar amb llurs fills, 8 (5 %) continuaren renyant-los en castellà, però 3 (9'37 %) utilitzaren el català, i 1 (3'2 %), ambdues llengües. D'aquests 8 participants, solament dos casos són anòmals en el sentit que, essent la dona (o marit) i/o els pares de Catalunya, haurien d'haver adoptat el català com a llengua usual dins la família. Si es comparen aquestes xifres (37'5 %) amb les que fan referència als pares adreçant-se als fills en català, s'ha de concloure que el català domina com a llengua dins l'ambient familiar.

En el cas dels advocats, la situació és lleument diferent. Dels 8 participants (entre els 17 amb fills) que s'adrecen en castellà a llurs fills, 7 d'ells també els renyen en aquesta llengua. Tots són nats a Catalunya, malgrat que 2 tenen els pares amb orígens castellans o de la resta de l'Estat. Per tant, comparant amb els metges, el canvi a favor del castellà és més pronunciat entre els advocats, tenint en compte que un alt percentatge d'ells són nats a Catalunya.

3. La llengua parlada

Les dades obtingudes amb les preguntes de l'enquesta que fan referència a la llengua emprada més espontàniament a) per a expressar dolor, pena, alegria, etc. (taula 13); b) quan hom s'enfada (taula 14); o c) per a contar un acudit (taula 15), coincideixen força. També presenten, però, algunes diferències, entre un grup i l'altre, que cal esmentar.

LLENGUA EMPRADA PER A EXPRESSAR DOLOR

TAULA 13

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	nbre.	%	nbre.	%	nbre.	%
Català	35	64	18	60	53	62
Castellà	10	18	8	26	18	21
Ambdues	4	7	2	7	6	7
No contestades	6	11	2	7	8	10
<i>Total</i>	<i>55</i>	<i>100</i>	<i>30</i>	<i>100</i>	<i>85</i>	<i>100</i>

LLENGUA EMPRADA QUAN HOM S'ENFADA

TAULA 14

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	38	69	20	67	58	68
Castellà	14	25	10	33	24	28
Ambdues	2	4	—	—	2	3
No contestades	1	2	—	—	1	1
<i>Total</i>	55	100	30	100	85	100

LLENGUA EMPRADA PER A CONTAR UN ACUDIT

TAULA 15

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	40	73	16	53	56	66
Castellà	11	20	10	33	21	25
Ambdues	4	7	3	10	7	8
No contestades	—	—	1	4	1	1
<i>Total</i>	55	100	30	100	85	100

Considerant que el nombre total de metges nascuts a Catalunya —entre els enquestats, és clar— és de 43 (78 %) i que les dades corresponents a les preguntes esmentades són: a) 63 %, b) 69 %, i c) 73 % es pot afirmar que el català és la llengua parlada en situacions informals i espontànies en general. D'altra banda, i tenint en compte que el nombre total d'advocats nascuts a Catalunya és de 25 (83 %), les dades que fan referència a les darreres preguntes baixen considerablement: a) 60 %, b) 67 % i c) 53 %.

LLENGUA EMPRADA AL CARRER

TAULA 16

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	27	49	16	53	43	51
Castellà	8	15	12	40	20	23
Ambdues	20	36	2	7	22	26
<i>Total</i>	55	100	30	100	85	100

La llengua parlada al carrer també presenta sorpreses. Així, tenim que sols un 15 % de metges empra el castellà al carrer, mentre que un 49 % el català, sobretot si tenim en compte les dades que fan referència a la llengua llegida i escrita. La resta (un 36 %) empra ambdues llengües (taula 16).

En el cas dels advocats, el seu comportament ja era d'esperar. Un 53 % empra el català, i un 40 %, el castellà. Per tant, el percentatge dels qui parlen ambdues llengües és molt baix: 7 %. Com direm més

endavant, els advocats són en contacte constant amb el castellà, com a llengua oficial, i això determina el seu comportament lingüístic (taula 16).

Dels metges que utilitzaren català al carrer: 27 (49 %), un 18'51 % ho feren perquè és la seva llengua materna i per tant la utilitzada més espontàniament. Un 33'33 % emprà el català per raons més extremistes com rebellia, etc. La resta no contestà. L'actitud entre els qui empraren castellà sembla raonable. Argumentaren l'ús del català per a arribar a una millor comprensió per part de tothom. Aquells i aquelles que utilitzaren ambdues llengües semblen ésser molt més conscients del seu comportament lingüístic, coneixen la realitat bilingüe i saben que han d'estar disposats a utilitzar ambdues llengües segons les circumstàncies. Aquest grup es compon d'un 60 % dels participants. I les circumstàncies varien des de la consideració de l'aspecte de l'interlocutor al qual hom s'adreça fins al lloc de la situació lingüística. Un 25 % va explicitar i justificar l'ús d'ambdues llengües pel seu caràcter de bilingüe. Un 10 % ho atribuï a l'espontaneïtat, sense explicar res més.

4. La llengua llegida

Abans de referir-nos a quina llengua és preferida per a llegir o per a escriure, creiem important tornar a recordar la llengua que els participants varen tenir com a mitjà d'ensenyament a l'escola, car això influirà puntualment en les altres qüestions. La taula 2 ho explicita amb molta concreció.

Quant a la llengua preferida per a llegir, un 25 % dels metges respon que llegeix en català, un 40 % en castellà i un 33 % en ambdues llengües. Entre els advocats, aquesta diferència encara és més marcada: un 63 % prefereix llegir en castellà, un 20 % en català i un 17 % en ambdues llengües (taula 17).

LLENGUA EMPRADA PER A LLEGIR

TAULA 17

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	14	25	6	20	20	24
Castellà	22	40	19	63	41	48
Ambdues	18	33	5	17	23	27
No contestades	1	2	—	—	1	1
<i>Total</i>	<u>55</u>	<u>100</u>	<u>30</u>	<u>100</u>	<u>85</u>	<u>100</u>

És important d'esmentar el percentatge que fa referència a l'ús d'ambdues llengües perquè demostra que el castellà està més relacionat a dominis com la lectura que afecten la part més formal de la comunicació humana. Els enquestats empraren el català, però molts canviaren de llengua a causa de la professió. També és important d'esmentar la diferència entre els metges i els advocats quan empraren el castellà o ambdues llengües. Això implica que els advocats es veuen forçats a una situació diglòssica en haver de tractar més sovint amb qüestions oficials, textos, etc., que són generalment en castellà.

5. La llengua escrita

Pel que fa a la llengua preferida per a escriure, la distància entre el català i el castellà encara és més alta, si tenim en compte les xifres globals. Així, mentre un 48 % dels participants prefereixen el castellà per a llegir, un 62 % el prefereixen per a escriure (taula 18).

LLENGUA EMPRADA PER A ESCRIURE

TAULA 18

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	14	26	5	16	19	22
Castellà	31	56	22	74	53	62
Ambdues	9	16	3	10	12	14
No contestades	1	2	—	—	1	2
<i>Total</i>	<u>55</u>	<u>100</u>	<u>30</u>	<u>100</u>	<u>85</u>	<u>100</u>

Tot això implica l'ús del castellà com un mitjà més formal de comunicació. Actualment, el català és ensenyat més sistemàticament de forma escrita, però els professionals fa temps que necessiten una llengua de masses, més extensa en tots els seus usos, i aquesta era, almenys en el moment de realitzar l'enquesta, el castellà.

D'altra banda, si considerem els metges i advocats separatament, les xifres són encara més significatives. El mateix percentatge de metges (25 %) prefereix llegir i escriure en català, però més metges (56 %) empren el castellà per a escriure que per a llegir (40 %). D'altra banda, el percentatge d'avocats que empren el català per a llegir (20 %) és més alt que el que l'empra per escriure (16 %). I mentre un 17 % empra ambdues per a llegir, només un 10 % ho fa per a escriure. Finalment, el fet que sigui un 74 % que empri el castellà per a escriure és ben significatiu.

A un nivell més qualitatiu, l'enquesta va permetre d'analitzar l'existència d'un grup de metges: 13 (23'63 %) que llegien i escrivien en català. D'aquests 13, un 61'53 % ho feia perquè considerava el català la seva llengua materna, un 1'69 % perquè hi estava acostumat i un 15'38 % perquè malgrat no saber ni llegir ni escriure volien fer l'esforç d'aprendre. Un altre grup emprava el castellà per escriure i llegir: 23 metges (41'81 %). D'aquests, solament un 21'73 % l'emprava perquè aquesta era la seva llengua materna. La raó segons la qual la resta del grup emprà el castellà es pot trobar en l'actitud negativa d'alguns parlants envers el català. Un 39'13 % llegí i escriví en castellà perquè no va aprendre el català. Un 13'04 % ho atribuï al fet que el castellà es més emprat professionalment. Finalment, un 4'34 % dels enquestats emprà el castellà per escriure i per llegir perquè pensaren que el català no era gens útil. Hi va haver un tercer grup de metges que podia llegir tant en català com en castellà, però que escrivia solament en castellà: 9 (16'36 %). D'aquests, un 55 % tenia aquesta actitud lingüística perquè el castellà va ésser el mitjà d'ensenyament, i no pogueren aprendre a escriure en català malgrat ésser aquesta la seva llengua materna. Un 22'22 % llegia en català, perquè li

agradava, malgrat no ésser aquesta la seva llengua materna. Això demostra una actitud positiva per part dels parlants no nadius. La resta no contestà. Finalment, un darrer grup d'enquestats pogué llegir tant en català com en castellà: 8 metges (14'54 %). El fet d'ésser un grup tan reduït demostra que no molts professionals dominen ambdues llengües. Es pot concloure, per tant, que mentre tots els enquestats podien escriure i llegir en català, un 73'33 % no pogué escriure en català, la qual cosa implica que el castellà fou la llengua dominant (A) a aquest nivell.

Entre els advocats aquest fenomen és encara molt més accentuat. Un 16 % escrigué en català i ho féu perquè aquesta era la seva llengua materna. Un 63 % llegí i un 74 % escrigué en castellà. En aquest grup, un 50 % emprà el castellà perquè no sabia escriure en català i li era més fàcil llegir en la primera llengua. Un 13'33 % emprà el castellà perquè hi estava acostumat professionalment. Un altre grup respongué que podia llegir en ambdues llengües, però escriure solament en castellà. Finalment, hi hagué un darrer grup que podia escriure i llegir tant en català com en castellà; aquests varen especificar també que eren conscients de parlar més català a casa i emprar més castellà a la feina, llegint i escrivint. Això ratifica, doncs, la nostra hipòtesi sobre la diversificació de funcions en aquesta àrea d'estudi.

Un altre factor important a considerar és l'origen dels enquestats. La desviació més important i interessant és la que presenten aquells participants que havent nascut a Catalunya, llegiren i escrigueren en castellà. Dels 23 metges amb aquest comportament lingüístic, 17 (73'91 %) varen néixer a Catalunya. Entre els advocats, dels 19 que llegiren i escrigueren en castellà, 14 (73'68 %) foren nats a Catalunya.

6. *L'ús del català o del castellà segons l'interlocutor, el lloc i el tema de la situació lingüística*

6.1. Llar

6.1.1. Dona

Quan els metges es troben a casa amb les seves dones (o marits) i parlen de temes personals i generals, un 53 % ho fa en català i un 32 %, en castellà. Aquestes xifres varien suauement, si parlen de temes professionals: un 49 % emprà el català i un 36 %, el castellà. Això prova que el castellà s'associa amb les situacions formals, com pot ésser parlar de temes relacionats amb la feina (taula 19a).

TAULA 19a

METGES: LLENGUA EMPRADA A CASA AMB LA DONA (MARIT)

	PERSONALS		GENERALS		PROFESSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	29	53	29	53	27	49
Castellà	18	32	18	32	20	36
Ambdues	1	2	1	2	1	2
Alemanys	1	2	1	2	1	2
No contestades	6	11	6	11	6	11
<i>Total</i>	<u>55</u>	<u>100</u>	<u>55</u>	<u>100</u>	<u>55</u>	<u>100</u>

En el cas dels advocats, les xifres no varien ni tan sols en relació al canvi de tema. Un 46'66 % emprà el català amb la dona (o marit) a casa, parlant sia de temes personals, sia generals o professionals. El mateix passa amb el percentatge dels qui empenen el castellà: 40 %, perquè encara que les xifres baixin a 36'66 % en relació a temes generals i professionals, aquesta diferència no és sumada a l'ús del català, sinó al tant per cent de preguntes no contestades (taula 19b).

TAULA 19b

ADVOCATS: LLENGUA EMPRADA A CASA AMB LA DONA (MARIT)

	PERSONALS		GENERALS		PROFSSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	14	47	14	47	14	47
Castellà	12	40	11	36	11	36
No contestades	4	13	5	17	5	17
<i>Total</i>	<u>30</u>	<u>100</u>	<u>30</u>	<u>100</u>	<u>30</u>	<u>100</u>

Les xifres que fan referència al total de participants són també molt importants per veure el que s'esdevé quan hi ha un canvi de tema. La taula 19c ho explicita més concretament.

TAULA 19c

TOTAL: LLENGUA EMPRADA A CASA AMB LA DONA (MARIT)

	PERSONALS		GENERALS		PROFSSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	43	51	43	51	41	48
Castellà	30	35	29	34	31	37
Ambdues	1	1	1	1	1	1
Alemanys	1	1	1	1	1	1
No contestades	10	12	11	13	11	13
<i>Total</i>	<u>85</u>	<u>100</u>	<u>85</u>	<u>100</u>	<u>85</u>	<u>100</u>

Per altra banda, aquest comportament roman igual, encara que canviï el lloc (poden ésser, posem per cas, el bar o el restaurant), però no l'interlocutor ni el tema. Un 4 % canvia de llengua d'acord amb el canvi de lloc, i un 74 % es manté fidel al comportament descrit (taula 20).

TAULA 20

LLENGUA EMPRADA AL BAR AMB LA DONA (MARIT)

	METGES		ADVOCATS		TOTAL	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
No	41	74	28	87	67	79
Sí	2	4	—	—	2	2
No contestades	12	22	4	13	16	19
<i>Total</i>	<u>55</u>	<u>100</u>	<u>30</u>	<u>100</u>	<u>85</u>	<u>100</u>

Tot això prova que la influència de la llengua oficial, entre aquells que han d'emprar-la cada dia, arriba fins i tot al domini de la família, on l'ús del català és normalment generalitzat. Els advocats, a més a més, tenen un comportament lingüístic molt més coherent e invariable que els metges, ja que no canvien les seves respostes ni tan sols quan hi ha canvi de lloc, com ho demostra la taula 20.

6.1.2. Amics

Quan hi ha canvi d'interlocutor, però no de lloc, l'ús del català entre els metges (72 %) roman igual, si aquests parlen de temes personals o generals, però baixa a 69 % quan es tracta de temes professionals. L'ús del castellà, d'altra banda, passa de 13 % (personals) a 15 % (generals) i a 16 % (professionals) (taula 21a).

TAULA 21a

METGES: LLENGUA EMPRADA A CASA I AMB ELS AMICS

	PERSONALS		GENERALS		PROFSSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	40	72	40	72	38	69
Castellà	7	13	8	15	9	16
Ambdues	7	13	6	11	6	11
No contestades	1	2	1	2	2	4
<i>Total</i>	55	100	55	100	55	100

L'ús d'ambdues llengües, a casa i amb els amics, va baixar de 13 % a 11 %. Això prova que el castellà estava més estès quan es tractava de temes professionals. D'altra banda, el fet que les xifres que fan referència a l'ús del català siguin tan elevades significa que el català era utilitzat a les reunions informals com les que tenen lloc a la llar amb els amics.

Entre els advocats el panorama és força diferent. L'ús del català baixa a 63'33 % (en comparació al dels metges: 72'72 %) la qual cosa resulta sorprenent sobretot si considerem que el nombre d'advocats nascuts a Catalunya és més elevat que el dels metges. L'ús del castellà, altrament, augmenta o s'incrementa. El que no hi ha és un canvi de llengua paral·lel a un canvi de tema, ja que les xifres que fan referència als diferents temes no s'immuten, i, si ho fan, la diferència no s'afegeix al percentatge de l'ús del castellà, sinó al de preguntes no contestades (taula 21b).

TAULA 21b

ADVOCATS: LLENGUA EMPRADA A CASA I AMB ELS AMICS

	PERSONALS		GENERALS		PROFSSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	19	63	19	63	18	60
Castellà	10	34	10	34	10	34
No contestades	1	3	1	3	2	7
<i>Total</i>	30	100	30	100	30	100

Això prova, en últim cas, que quan el lloc no mudava, però canviaven els interlocutors, els participants adoptaven una llengua i mantenien el seu ús al llarg del seu comportament lingüístic.

Dels 39 metges que empraven català amb els amics, un 38'46 % van adoptar el castellà quan es veieren involucrats en converses amb amics d'infància o interlocutors estrangers. Dels 8 que empraven castellà, un 100 % emprà el català segons el llenguatge de l'interlocutor. Un altre percentatge elevat de metges (11'5 %) que emprà ambdues llengües pot incloure's dins el grup que canvià la llengua segons l'interlocutor. Entre els advocats que empraven el català amb llurs amics (un 60 %), 4 d'ells (22'22 %) el canviaren pel castellà, però solament un n'explicà el perquè: el costum de parlar castellà des de jove. Entre els advocats que empraven el castellà amb llurs amics, 3 d'ells (30 %) canviaren de llengua segons quina llengua era triada per a iniciar la conversa o perquè preferien emprar la llengua que la majoria utilitzava.

Les diferències abans esmentades, però, sí que són evidents en la relació total de percentatges, tal com ho explica la taula 21c.

TAULA 21c

TOTAL: LLENGUA EMPRADA A CASA I AMB ELS AMICS

	PERSONALS		GENERALS		PROFESSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	59	70	59	70	56	66
Castellà	17	20	18	21	19	22
Ambdues	7	8	6	7	6	7
No contestades	2	2	2	2	4	5
<i>Total</i>	<u>85</u>	<u>100</u>	<u>85</u>	<u>100</u>	<u>85</u>	<u>100</u>

6.1.3. Pacients i clients

Les xifres que fan referència a les preguntes de l'enquesta sobre la llengua emprada amb els clients i pacients sense canviar de lloc (és a dir, a casa) confirmen que el català és emprat en ambients familiars. Aquestes xifres, però, presenten un percentatge força alt de participants que parlen ambdues llengües. Això pot ésser explicat si tenim en compte que l'actitud d'un metge o advocat envers el públic és donada per una predisposició a l'ús del castellà a causa de l'oficialitat d'aquesta llengua. Aquest punt és més clar en el cas dels metges, mentre els advocats són més definits en l'ús d'una o l'altra. Aquí es fa necessària la presentació dels espills que fan referència a l'ús de les llengües en qüestió, per entendre millor la situació del català.

TAULA 22a

METGES: LLENGUA EMPRADA A CASA AMB ELS CLIENTS I PACIENTS

	PERSONALS		GENERALS		PROFESSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	30	55	29	53	28	51
Castellà	10	18	10	18	10	18
Ambdues	15	27	15	27	16	29
No contestades	—	—	1	2	1	2
<i>Total</i>	<u>55</u>	<u>100</u>	<u>55</u>	<u>100</u>	<u>55</u>	<u>100</u>

En el cas dels metges, les xifres que fan referència a l'ús del català baixaren d'un 55 % en temes personals, a 53 % i 51 % per als temes professionals. El comportament lingüístic dels advocats, d'altra banda, va ésser molt més coherent. Empraren català o castellà sense canvi de llengua malgrat haver-hi un canvi de tema.

D'aquests 30 metges (55 %) que empraren el català a casa amb llurs pacients, un 60 % no va contestar per què ho feia (segons l'enquestador, per no comprendre la pregunta). Un 26 % emprà el castellà quan pensava que els interlocutors no entenien català. Un 13'33 % emprà el català perquè aquesta era la seva llengua i no veien per què havien de canviar de llengua si la majoria de llurs pacients eren catalans.

Dels que empraren el castellà (10 metges), un 18 % no contestà les raons, bàsicament per les mateixes causes abans esmentades. Un 10 % emprà el castellà perquè així s'havia acordat en el seu lloc de treball. Un altre 10 % l'emprà perquè aquesta era la millor manera de no cometre errors. Finalment, un 10 % la utilitzà perquè la denominaven millor.

Dels que responien que utilitzaren ambdues llengües, un 80 % pensava que la decisió sobre la utilització d'una llengua o l'altra s'havia de prendre després de conèixer quina era la llengua més usual de l'interlocutor. Un 16'66 % començà emprant el català i canvià de llengua si era necessari. Un 6'66 % hagué de començar utilitzant el català perquè altrament els pacients no el podien entendre. Aquest punt fa referència a interlocutors, pacients i clients, pagesos, els quals tenien el català com a llengua materna i eren analfabets.

TAULA 22b

ADVOCATS: LLENGUA EMPRADA A CASA AMB CLIENTS I PACIENTS

	PERSONALS		GENERALS		PROFESSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	17	57	17	57	17	57
Castellà	10	33	10	33	11	33
Ambdues	2	7	2	7	2	7
No contestades	1	3	1	3	1	3
<i>Total</i>	<u>55</u>	<u>100</u>	<u>55</u>	<u>100</u>	<u>55</u>	<u>100</u>

Dels 17 advocats (57 %) que empraren el català a casa amb un client, un 23'52 % no contestà el perquè. Un 41'17 % ho féu perquè, malgrat ésser el castellà la llengua oficial i la utilitzada usualment en aquest mitjà, si els dos interlocutors eren catalans, la comunicació era més fàcil en català. Un 29'4 % emprà el català perquè era la seva llengua materna i estava més acostumat a emprar-la. Finalment, un 5 % l'emprà perquè era més fàcil per a tothom, fins i tot, professionalment.

Dels qui empraren el castellà (10 advocats, un 33 %), per altra part, tots ho feren a causa de la seva professió.

TAULA 22c

TOTAL: LLENGUA EMPRADA A CASA AMB CLIENTS I PACIENTS

	PERSONALS		GENERALS		PROFSSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	47	55	46	54	45	53
Castellà	20	24	20	24	21	25
Ambdues	17	20	17	20	18	21
No contestades	1	1	2	2	1	1
<i>Total</i>	<u>85</u>	<u>100</u>	<u>85</u>	<u>100</u>	<u>85</u>	<u>100</u>

Tot el que hem esmentat abans demostra que l'actitud més normal va ésser la de passar d'una llengua a l'altra segons l'emprada per l'interlocutor.

6.2. Lloc

El comportament lingüístic dels metges i advocats en relació als llocs socials i professionals de reunió és molt interessant, sobretot en aquests darrers, perquè hi ha diferències molt notables.

6.2.1. Reunió social

En principi, cap dels metges no presenta o realitza un canvi de comportament en relació al tema tractat. Tant els metges com els advocats que es troben en una reunió social, continuen parlant en una llengua o l'altra, havent-hi, fins i tot, un canvi de tema (personal, general o professional). Un 70 % emprà el català, i un 21 %, el castellà, en el cas dels metges. I un 64 % dels advocats ho fa en català, mentre un 30 % parla castellà, com ho demostren les següents taules.

TAULA 23a

METGES: LLENGUA EMPRADA EN UNA REUNIÓ SOCIAL

	PERSONALS		GENERALS		PROFSSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	38	70	38	70	38	70
Castellà	12	21	12	21	12	21
Ambdues	5	9	5	9	5	9
<i>Total</i>	<u>55</u>	<u>100</u>	<u>55</u>	<u>100</u>	<u>55</u>	<u>100</u>

TAULA 23b

ADVOCATS: LLENGUA EMPRADA EN UNA REUNIÓ SOCIAL

	PERSONALS		GENERALS		PROFSSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	19	64	19	64	19	64
Castellà	9	30	9	30	9	30
Ambdues	1	3	1	3	1	3
No contestades	1	3	1	3	1	3
<i>Total</i>	<u>30</u>	<u>100</u>	<u>30</u>	<u>100</u>	<u>30</u>	<u>100</u>

Les xifres no canvien segons el tema. Entre els advocats, però, l'ús del castellà va ésser més elevat que entre els metges. Aquesta diferència es mantingué tot al llarg de l'anàlisi i demostra que els advocats es troben en una situació de diglòssia amb més freqüència que els metges i que aquesta realitat arribà a dominis que no són els purament informals o professionals.

6.2.2. Reunió professional

En una reunió professional, el mateix nombre de metges que empra el català a les reunions socials ho fa també quan parla de temes personals (60 %), però el percentatge baixa parlant de temes generals (58 %) i, encara més, parlant de temes professionals (51 %). L'ús del castellà puja de 24 % (personals) a 25 % (generals) i a 31 % (professionals) tal com ho indica la taula 24a.

TAULA 24a

METGES: LLENGUA EMPRADA EN UNA REUNIÓ PROFESSIONAL

	PERSONALS		GENERALS		PROFSSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	33	60	32	58	28	51
Castellà	13	24	14	26	17	31
Ambdues	8	14	8	14	9	16
No contestades	1	2	1	2	1	2
<i>Total</i>	<u>55</u>	<u>100</u>	<u>55</u>	<u>100</u>	<u>55</u>	<u>100</u>

Aquesta davallada encara és més accentuada en el cas dels advocats. Per primera vegada el castellà apareix com a llengua dominant, un 57 % emprà el castellà, i un 30 %, el català. El percentatge d'advocats que emprà ambdues llengües també varia en relació als temes tractats. Així tenim que l'ús del català passa d'un 40 % a un 30 %, i el del castellà, d'un 47 % a un 57 %. El que s'acaba de dir és explicitat per la taula 24b.

TAULA 24b

ADVOCATS: LLENGUA EMPRADA EN UNA REUNIÓ PROFESSIONAL

	PERSONALS		GENERALS		PROFESSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	12	40	12	40	9	30
Castellà	14	47	14	47	17	57
Ambdues	3	10	3	10	3	10
No contestades	1	3	1	3	1	3
<i>Total</i>	<u>30</u>	<u>100</u>	<u>30</u>	<u>100</u>	<u>30</u>	<u>100</u>

Les xifres que fan referència al percentatge total de participants també són molt significatives pel que fa a aquest punt, com pot veure's a la taula 24c.

TAULA 24c

TOTAL: LLENGUA EMPRADA EN UNA REUNIÓ PROFESSIONAL

	PERSONALS		GENERALS		PROFESSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	45	53	44	52	37	44
Castellà	27	32	28	33	34	40
Ambdues	11	13	11	13	12	14
No contestades	2	2	2	2	2	2
<i>Total</i>	<u>85</u>	<u>100</u>	<u>85</u>	<u>100</u>	<u>85</u>	<u>100</u>

Del nombre total d'advocats, 30 (40 % de tota la població), 12 dels enquestats varen canviar d'una llengua a l'altra. Un 66'66 % d'ells emprà el català en reunions socials, i el castellà, en les professionals. La majoria d'ells justificà aquest comportament argumentant que alguns interlocutors no parlen català i essent el castellà la llengua oficial els era gairebé obligat utilitzar-la. Un altre grup (16'16 %) que començà emprant el català a reunions socials, continuà utilitzant el català a reunions professionals, si els temes de conversa eren personals o generals, però passà a utilitzar el castellà, si es tractava de temes professionals. La raó que donaren per a justificar aquest comportament va ésser el costum i el fet de veure's obligats a fer-ho. Hi hagué encara un tercer grup (16'16 %) que emprà el català en reunions socials, però parlà tant en català com en castellà en reunions professionals. Tot això reforça la nostra hipòtesi pel que fa a les repercussions del castellà com a llengua oficial i els prejudicis que això ha provocat envers la llengua catalana.

6.3. Despatx i consultori

En aquest capítol es tractava d'estudiar quina és la llengua emprada pels participants amb llurs pacients i clients, però en un lloc diferent, com pot ésser, el consultori o el despatx, i parlant de temes personals, generals o professionals.

Entre els metges, l'ús del català en aquella situació és més alt (62 %) que entre els advocats (50 %). Aquestes xifres també canvien en relació als temes tractats. De 62 % (tractant temes personals), a 58 % (temes generals) i 56 % (temes professionals). Molt pocs metges empraren el castellà en aquestes situacions: 9 %; 11 % i 11 %; i en canvi, molts d'ells empraren ambdues llengües: 27 %, 27 % i 29 % (taula 25a).

TAULA 25a

METGES: LLENGUA EMPRADA AL CONSULTORI AMB PACIENTS

	PERSONALS		GENERALS		PROFSSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	34	62	32	58	30	56
Castellà	5	9	6	11	6	11
Ambdues	15	27	15	27	16	29
No contestades	1	2	2	4	2	4
<i>Total</i>	<i>55</i>	<i>100</i>	<i>55</i>	<i>100</i>	<i>55</i>	<i>100</i>

Entre els advocats, l'ús del català i del castellà és molt aproximat: un 50 % empra el català, i un 44 %, el castellà. En aquest grup no hi ha canvi de llengua segons els temes tractats (taula 25b).

TAULA 25b

ADVOCATS: LLENGUA EMPRADA AL DESPATX AMB CLIENTS

	PERSONALS		GENERALS		PROFSSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	15	50	15	50	15	50
Castellà	13	44	13	44	13	44
Ambdues	1	3	1	3	1	3
No contestades	1	3	1	3	1	3
<i>Total</i>	<i>30</i>	<i>100</i>	<i>30</i>	<i>100</i>	<i>30</i>	<i>100</i>

Les xifres totals també són interessants d'esmentar, i la millor forma és a través de la taula 25c.

TAULA 25c

LLENGUA EMPRADA AL DESPATX (CONSULTORI)
AMB CLIENTS (PACIENTS)

	PERSONALS		GENERALS		PROFSSIONALS	
	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%	<i>nbre.</i>	%
Català	49	58	47	55	46	54
Castellà	18	21	19	22	19	22
Ambdues	16	19	16	19	17	20
No contestades	2	2	3	4	3	4
<i>Total</i>	<i>85</i>	<i>100</i>	<i>85</i>	<i>100</i>	<i>85</i>	<i>100</i>

V. CONCLUSIÓ

Les principals conclusions que es poden treure d'aquest estudi es resumeixen en els següents punts:

1. Els metges catalans empren el català amb llurs fills i dona, i els advocats, també. Aquests últims, però, abandonen el català més fàcilment que els primers, fins i tot quan són a casa, malgrat que el percentatge d'advocats nats a Catalunya sigui més elevat que el dels metges.

2. Si el lloc es manté, no hi ha canvi de llengua (de català a castellà) en relació a un canvi de tema, encara que els interlocutors canviïn.

3. Quan hi ha un canvi simultani de tema (de personal a professional, passant pel general) i de lloc (de casa a l'oficina o despatx) no hi ha canvi de llengua.

4. Totes aquelles reaccions inconscients i espontànies, com acudits, expressions de joia, pena, etc., són expressades oralment en català per la majoria dels participants.

5. L'educació dels participants va ésser majoritàriament duta a terme en català.

6. Els metges i advocats de Barcelona s'estimen més en llegir i escriure en castellà. De fet, escriure més que llegir, i els advocats més que els metges. Això és degut al fet que es mouen en un àmbit oficial, i gairebé tota la literatura oficial és escrita en castellà.

7. Quan els metges i advocats formulen una pregunta al carrer ho fan en ambdues llengües. Això demostra una consciència lingüística que els fa pensar que és en aquestes situacions on poden trobar uns interlocutors més diversos, catalano i castellano-parlants, o d'una altra llengua.

Resumint, els punts 1, 2 i 4 demostren que el català és utilitzat en el *domain* (camp) de la família i en situacions informals. Els punts 3.5 i 6, d'altra banda, demostren que el castellà és emprat en els *domains* (camps) de l'administració, a escola i en situacions formals, la qual cosa comporta la lectura, l'escriptura, les conferències...

De tot això en podríem concloure que hi ha, en el moment d'acabar l'estudi (tardor-hivern 1975), una diversificació de funcions en l'ús del català i del castellà a Barcelona-ciutat. Es confirma, per tant, la diglòssia que preniem com hipòtesi preliminar i que nosaltres creiem aplicable a d'altres estaments i sectors (un cop la confirmin estudis similar), malgrat que no amb tanta intensitat. Aquesta diglòssia persistirà entre nosaltres mentre no hi hagi una normalització de la llengua catalana a l'escola, als mitjans de comunicació i a tots els sectors de la vida del poble. En aquest sentit, el Decret d'ensenyament del català és, sens dubte, un pas endavant, però amb moltes limitacions. És un decret-llei del poder central en el qual se'ns recorda l'oficialitat del castellà i l'obligatorietat del seu ensenyament. D'altra banda, l'àmbit territorial d'aplicació es limita a Catalunya, amb una discriminació a la resta de països de parla catalana, mentre no es preveu l'ensenyament del català en el sector estatal, ni a la Formació Professional, ni al COU, ni es fa cap referència a la universitat. Hi ha hagut moltes deficiències quant a la remuneració dels professors i al començament de curs. Finalment, s'ha d'evitar un possible conflicte lingüístic entre

la població castellano, gallego o basco-parlant. La fita final és l'oficialitat, però s'hauria d'establir un període de co-oficialitat amb mides transitòries per tal que el català esdevingui veritablement la llengua materna, i també de cultura i científica per a totes i tots els que treballen i viuen a Catalunya.

VI. BIBLIOGRAFIA

- ALONSO, Amado: *Castellano, español. Idioma nacional*. Buenos Aires, ed. Losada, 1968 (1.ª edició, 1943).
- ARACIL, Lluís V.: 1966 a: «Un dilema valencià». *Identity Magazine*, núm. 24, pp. 17-29, *infera*.
1966 b: «A Valencian dilemma». *Identity Magazine*, núm. 24, pp. 17-29, *supera*.
- BADIA I MARGARIT, Antoni M.^a: 1964: *Llengua i cultura als Països Catalans*, Ed. 62, Barcelona.
— 1966 a: «Els barcelonins parlen de llur llengua». «Reflexions entorn d'una enquesta sociològico-lingüística», *Serra d'Or*, any VIII, núm. 1 (gener), pp. 15-16.
— 1966 b: «La integració idiomàtica i cultural dels immigrants». «Reflexions, Trets i Plans». *Questions de vida cristiana*, núm. 31, pp. 91-103.
— 1969: *La llengua dels barcelonins. Resultats d'una enquesta sociològico-lingüística*, vol. I, Ed. 62, 688 pàgs., Barcelona.
— 1973: *La Llengua Catalana, ahir i avui*, Ed. Curial, Barcelona.
- BLOM & GUMPERZ: «Social Meaning in Linguistic Structures, Code-switching in Norway», *Gumperz & Hymes 1972*. Rep. a *Directions in Sociolinguistics*. Holt-Rinehart, Nova York, 1972.
- BLOOMFIELD, L.: *Language*. Holt, Nova York, 1933.
- BUSQUETS BRAGULAT, Julio: «El bilingüisme no és problema». *Cuadernos para el Diálogo*, 1964, núm. 13.
- Catalunya sota el règim franquista: *Informe sobre la persecució de la Llengua i Cultura de Catalunya pel règim del general Franco*. Edicions Catalanes de París, 1973.
- CARROLL, J. R.: «Some Psychological Considerations relevant to Bilingualism and Second Language Acquisition»: *Symposium on Multilingualism*. 1962, p. 104.
- COROMINES, J.: *El que s'ha de saber de la Llengua Catalana*. Ed. Moll (2.ª edició), Palma de Mallorca, 1965.
- DALMAU, D.: «Menes i graus de Poliglòtisme». *Occident*, maig 1950.
- DIEBOLD, A. R.: «Code-switching in Greek-English Bilingual Speech». *Monograph series on Languages and Linguistics*. Georgetown University, núm. 13, 1961.
— «Incipient Bilingualism», *Language in Culture and Society*, ed. Hell Hymes, Harper and Row, 1964, pp. 495-511.
- FERGUSON, C. A.: «Diglossia». *Word*, núm. 15, 1959, pp. 325-340.

- FISHMAN, J. A.: «Bilingualism with and without Diglossia». «Diglossia with and without Bilingualism». *Journal of Social Series*, vol. 23, núm. 2, 1967.
- *Sociolinguistics*, Newbury House Publishers Rowley, Massachusetts, 1972 (1.ª edició, 1970).
 - «The relationship between Micro and Macro Sociolinguistics in the study of who speaks what language to whom and when», a Pride and Holmes, *Sociolinguistics*, 1972, pp. 15-32.
- FUSTER, J.: *Nosaltres els valencians*, Ed. 62, Barcelona, 1962.
- GUMPERZ, J. J.: «How can we describe and measure the behaviour of Bilingual Groups», *Conference on Bilingualism*, Mouton, 1967.
- HAUGEN, E.: *Linguistics and Language Planning Proceedings of the UCLA Sociolinguistics Conference, 1964*, Mouton, 1966.
- HOUSEHOLDER, F. W.: «Greek Diglossia», *Monograph Series on Languages and Linguistics*. Georgetown University, núm. 13, 1963.
- HYMES, D.: «Models of interaction of Language and Social Settings». *Journal of Social Issues*, vol. 23, núm. 2.
- JANÉ, A.: *La Llengua Catalana*, Barcelona, 1966.
- LAMBERT: «Social Psychology of Bilingualism». *Journal Soc. St.* 1967.
- MACNAMARA, J.: «The Bilingual's Linguistic Performance». «A Psychological Overview». *Journal of Social Issues*, 1967.
- MALUQUER, J.: *Població i Societat a l'àrea catalana*. Barcelona, 1965.
- MELIÀ, J.: *Informe sobre la Lengua Catalana*, Madrid, ed. N y C, 1970.
- NINYOLES, R. L.: 1969: *Conflicte lingüístic valencià*, València, ed. Tres i Quatre.
- 1971: «Idioma y Conflicto». *Cuadernos Beta*, Barcelona, A. Redondo, ed.
 - 1972 (1.ª edició: *Revista Española de Opinión Pública*, número 26, oct.-des. 1971).
- ROCA PONS, J.: *Introducció a l'estudi de la llengua catalana*. Vergara, Barcelona, 1971.
- RUBIN, J.: «Bilingualism in Paraguay», *Anthropological Linguistics*, número 4.1, 1962.
- SALISBURY, R. R.: «Notes on Bilingualism and Linguistic Change in New Guinea», *Anthropological Linguistics*, vol. 4, núm. 7, 1962.
- SERRAHIMA, M.: 1965: «La literatura catalana després de les "normes"». *Creiterion* 26, Barcelona.
- 1967 a: «Bilingüismo y Libertad». *Cuadernos para el Diálogo*, núm. 41.
 - 1967 b: *Realidad de Cataluña. Respuesta a Julián Marías*. Aymà, S.A.E.
- TAILLON, L.: *Le Seminaire International sur le Bilingüisme en Education*, Aberystwyth, 1960.
- TRUDGILL, P.: *Sociolinguistics*, Penguin Books, 1974.
- VALLVERDÚ, F.: 1968: *L'escriptor català i el problema de la llengua*, Ed. 62, Barcelona.
- 1970: *Dues llengües, dues funcions?* Ed. 62, Barcelona.

- 1971: «Sociología y lengua en la literatura catalana». *Cuadernos para el Diálogo*, núm. 71.
- 1973: *El fet lingüístic com a fet social*, Ed. 62, Barcelona.
- WEINREICH, V.: *Languages in Contact*. Mouton, 1953.
- ZWIRNER, E.: «A Guide to linguistic Tape-recording.» *New Trends in Linguistic Research*. Council of Europe, 1963.